ՔՍԱՆԵՒՈՒԹԵՐՈՐԴ — ՏԱՐԻ — ԹԻՒ — 2505 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 20 — ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1879 — Ն. Տ. — 1 — ՅՈՒՆՎԱՐ — 1880

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 Մէճ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 3 Մէճ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղշ. է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժէ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ,

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն յղելու —Տնօրէնին պէտք ուղղել, Գալաթիա Եանղընբըրլար ճատտէսի թիւ 198, Նորբ խան, Մասիսի գրատունը։
Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Չտպուած նամակ, յօդուած, ետ չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Արեւելեան Բումելիի և Պուլղարիոյ մէջ համեմատական հանդարտութիւն մը կը տիրէ։ Իսլամք կը գանգատին միշտ իրենց վրայ 'ի գործ դրուած բռնութեանց համար, սակայն կերևի որ երկու հակառակ տարերք իրարու հետ ընտելանալ կ'սկսին։ Արեւելեան Բումելիի մէջ հազարաւոր իսլամ գաղթականք կարօտութեան մէջ էին, և անկարելի կըլլինէր օգնել անոնց, բայց առաջուան սաստիկ ատելութիւնը նուազելու վրայ էր։ Պուլղարիոյ մէջ իսլամներէն երկու հազարի չափ ազգային զօրք առնելու որոշում տըրուած էր։ Ցակաւին երեսփոխանաց ժողովը չդրուած՝ իսլամ երեսփոխանք իշխանին աղերսագիր մը ներկայեցին, ուր կը յայտարարէին թէ վերջին պատերազմին պատճառաւ իսլամ ժողովուրդը մեծ կորուստներ տուած ըլլալով կը խնդրէ որ գոնէ հինգ տարի զինուորական ծառայութենէ ազատ մնայ, մանաւանդ որ կենաց և ընչից ապահովութենէ զուրկ է տակաւին։ Այս խնդիրն ընդունուած չէ, թէ և Պուլղարիոյ իսլամներէն ազգային զօրք առնելու որոշումը դեռ 'ի գործ դրուած չերևիր։

• • •

Կուսինեէի խնդիրը լուծուելու մօտ կերևի։ Ահմէտ Մուխթար փաշան Կուսինեէի բնակչաց յայտարարութիւն մ'ուղղած է ծանուցանելով թէ տէրութեան վերաբերեալ հողեր պիտի տրուին իրենց Մանաստըրի, Գոսովայի, Սելանիկի և ուրիշ Եւրոպական գաւառաց մէջ։ Գարատաղցիք կ'սպառնային զինու զօրութեամբ գրաւել այն նահանգները զորս Պէրլինի վեհաժողովն իրենց շնորհած է. ահա այս սպառնալեաց և տէրութեան ճնշման պատճառաւ Գարատաղի պահանջն անմիջապէս գոհ ընել պէտք եղաւ, և Ղազի Մուխթար փաշան գործն առանց մեծ շփոթութեանց պիտի վերջացնէ։ Ալպանիացիք քանի մը յարձակում ըրին Գարատաղցւոց յառաջապահներուն վրայ և յետս նահանջելու պարտաւորեցան մեռեալներ ու վիրաւորներ թողլով. հաւանական է որ իրենք ալ համոզուեցան գործնական կերպիւ թէ անկարելի է իրենց բաղձանքը կատարել և Կուսինեէի նահանգն իրենց պահել։

Իսկ Հելլենական խնդիրը տակա[...]մնայ. և անյայտ վիճակի մէջ Հելլէն թղթակիցներէն Պ. Ըա[...]լիս Արմէնի իր պարապոյ ժամերն օգտակար կերպիւ անցունելու համար Աստուծոյ և հոգւոյ վրայ ճառ մը հեղինակեց, որ անցեալ շաբթու հրատարակեցաւ մայրաքաղաքիս մէջ։ Այս հոգեբանական և մետաֆիզիքական աշխատութիւնը կատարելապէս կը համաձայնի Հելլենական խնդրոյն վրայ եղած վերայեալ վիճաբանութեանց և յայտարարութեանց, որք կրնան այսօր ստուար հատոր մը կազմել, զոր Եւրոպայից դիւանագէտք կրնան սերտել, որպէս զի գտնեն թէ արդեօք սահմանագիծը ո՞ւր է ըստ Օսմանեանց հարաւէն՝ կամ ըստ Հելլենաց հիւսիսէն որոշել։

• • •

Անգղիոյ Ելմտական Նախարար Սըր Սթաֆորտ Նօրթքօթ և արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Պ. Պուրք՝ նախարարութեան աշխարհավարութիւնը պաշտպանելու համար վերջերս Լիտսի մէջ բանախօսութիւններ ըրին։ Ջեմք կարծեր որ այդ աշխարհավարութեան Արեւելեան գործոց վերաբերեալ մասին նկատմամբ իրենց տուած բացատրութիւնները կարենան գոհացընել ազատականները. բայց առ այժմ մեր ընթերցողաց հետաքրքրութեան գոհացում տալու համար՝ պիտի բաւականանանք թարգմանելով 'ի ստորև այն հատուածներն՝ յորս յիշեալ երկու նախարարք ուղղակի բարենորոգմանց խնդրոյն վրայ խօսած են։

“ Սովորած եմք ըսել թէ, ըսաւ Սըր Սթաֆորտ Նօրթքօթ, այն բարենորոգմանք, որոց գործադրութիւնը կը պահանջեմք Թուրքիայէն, կեղծիք մ'են միայն, և թէ բնաւ օգուտ մը չպիտի գոյանայ. բայց կը կարծեմք որ Թուրքիա դաս մը պէտք էր առնուր։ Ցանցանքը մերը չէ եթէ այդ պիսի դաս մ'առած չէ, և ոչինչ կրնայ աւելի մահաբեր լինել իրեն, ոչինչ կրնայ աւելի վտանգաւոր լինիլ իր գոյութեան, քան անտես ընել իր վարչութեան բարենորոգումն և իր տէրութեան բարւոքումն։ Անգղիա, առաջին, երկրորդ, երրորդ անգամ ազդարարութիւններ ըրաւ անոր։ Ազդարարութիւն ըրինք անոր պատերազմէն առաջ, ազդարարութիւն ըրինք պատերազմին ժամանակ, և ազդարարութիւն ըրինք պատերազմէն յետոյ։ Այդ ազդարարութիւնք չեն ըսպառած, և վստահ եղիք թէ որչափ որ ներկայ կառավարութիւնն իշխանութիւն ունի խօսիլ յանուն Անգղիոյ, չպիտի դադրիմք սախպել զԹուրքիա կատարելու ինչ որ մեք իր շահուց օգտակար կը նկատեմք։„

Պ. Պուրք ալ հետեւեալ կերպիւ խօսեցաւ նոյն նիւթին վրայ.

“ Վեհ. Թագուհւոյն կառավարութեան դէմ եղած ուրիշ ամբաստանութիւն մ'ալ աս է թէ Թուրքիոյ բարւոք վարչութեան անտարբեր եղած է։ Բայց ամեն մարդու տըրամադրութեան ներքև դրուած արձանագրութիւնք և յիշատակագիրք կը ցուցնեն թէ մեր ընթացքն անոր ճիշդ հակառակն եղած է։ Կապոյտ տետրակներուն իւրաքանչիւր էջը կը ցուցնէ թէ մեք Թուրքիոյ վարչութեան բարւոքելուն կարևորութեանը վրայ թէ՛ Դրան քով և թէ՛ Եւրոպիոյ քով պնդելէ երբեք չեմք դադրած, և Եւրոպիոյ մէջ ոչ մէկ դիւանագէտ այդ ուղղութեամբ աւելի հզօր ջանքեր ըրած է քան իմ ազնիւ գլուխս, Լորտ Սալիսպըրի։ Գիտեմք թէ Կ. Պոլսոյ դեսպանախորհրդին մէջ շատ ջանաց բարւոք վարչութիւն մը հաստատել 'ի Թուրքիա. բայց յայնժամ Օսմանեան մայրաքաղաքին մէջ տիրած չար խորհրդոյ պատճառաւ իւր առաջարկը չընդունուեցաւ, և դեսպանախորհրդին մէջ իւր բացատրած կազմակերպութիւնը չը գործադրեցաւ։ Դարձեալ Պէրլինի վեհաժողովին մէջ Լորտ Պիքընսֆիլտ և Լորտ Սալիսպըրի աշխատեցան և յաջողութեամբ աշխատեցան լաւ և ազատական կազմութիւն մը տալու Թուրքիոյ շատ մը մասանց։ Այժմ Արեւելեան Բումելին այդ աշխատութեանց միջոցաւ այնպիսի դրութիւն մը կը վայելէ, որ եթէ անկեղծաբար գործադրի, երջանկութիւն, զարգացում և խաղաղութիւն պիտի բերէ այդ երկրին։ Ժամ չանցնիր յորում մեք նոյն ուղղութեամբ ջանքեր չընեմք։ Եւ ո՞վք են նոքա, որք կամբաստանեն զմեզ իբրև անտարբեր Թուրքիոյ բարւոք վարչութեան։—Նոքա, որք երբ 18 տարուան վրայ 14 տարին Անգղիոյ գործոց գլուխն էին (ազատականք), և այդ չափ միջոցի մէջ մէկ անգամ չէին շարժած այդպիսի վարչութիւն մը տալու համար Թուրքիոյ։ Եւ այժմ նոքա, իրենց կենաց մէջ առաջին անգամ լինելով կը յայտարարեն թէ այդ գործը կատարել Անգղիոյ պարտքն էր, երբ իրենց յարմար կուգայ աղաղակ հանել ոչ թէ ուրիշ նպատակաւ՝ այլ իրենց հակառակորդները պաշտօնէ ձգելու համար։„

• • •

Գեր. Հասուն էֆէնտի դարձեալ իւր վրայ խօսիլ կուտայ։ Կըսուի թէ մօտերս Հռոմ պիտի երթայ Ս. Պապին հետ տեսնուելու համար, որ իրեն կարդինալութիւն պիտի շնորհէ եղեր։ Հեռագիրը կըսէ թէ Գեր. Հասուն հրահանգ ընդուներ է նաև նոր տարւոյ առթիւ Ս. Պապին շնորհաւորութիւնները ներկայացնել առ Վեհ. Սուլթանն, և Բ. Դրան հետ բանակցիլ Վատիկանի և Օսմանեան կառավարութեան միջև յարաբերութիւնները կարգի դնելով Թուրքիոյ մէջ եկեղեցականութեան իրաւանց հիմը հաստատելու համար։ Ահաւասիկ խաբեբայութեան միջոց մը պարզամիտներուն աչքը շլացնելու համար. Ս. Պապն աշխարհական վեհապետ մը չէ և իրեն չափէ դուրս կարևորութիւն տրուած կը լինի եթէ իւր շնորհաւորութիւններն իբր վեհապետի մը կողմէն ընդունուին. ուստի անտարակոյս Վեհ. Սուլթանը Ս. Պապին շնորհաւորութիւններն իբր հոգևորական գլխոյ մը կողմէ ներկայացած պիտի համարի։

Իսկ գալով եկեղեցականութեան իրաւանց վերաբերեալ բանակցութիւններու, արդեօք ի՞նչ իրաւունք կուզէ Հասուն էֆէնտի. Թուրքիոյ մէջ եկեղեցականութեան իրաւունքը Ֆաթիհ Սուլթան Մէհէմմէտ Բ.ի շնորհած արտօնութիւններով հաստատեալ է, զորս Վեհ. Սուլթաններն իրենց կայսերական հրովարտակներով վաւերացուցած են. Կիւլխանէի և 1856ի Խաթթերը կարևոր արտօնութիւններ կը պարունակեն այս նկատմամբ, պատրիարքներու և առաջնորդներու տրուած Պէրաթներուն մէջ ալ պէտք եղած արտօնութիւնները նշանակուած են. կ'երևի որ Վատիկան այս ամեն արտօնութիւններն հաւաքելով կրօնական պայմանագրութիւն մը (քօնքօրտա) հաստատել կուզէ, որպէս զի՝ եթէ կարելի է՝ կաթոլիկ կղերին առաւելութիւն մը կարենայ տալ, մանաւանդ թէ Գեր. Հասունի բանադրած և Հռոմի յանձնած ժողովրդական իրաւունքը բոլորովին ջնջուի, և այսուհետև ոչ տէրութիւնն և ոչ ժողովուրդն իրաւունք ունենայ Հռոմէական կղերը փոխելու, այլ Հռոմէականաց կղերական կազմակերպութիւնը բոլորովին Հռոմէն կախում ունենայ, և ժողովուրդն անուանապէս միայն մասնակցի ընտրութեանց։

Այս խնդիրը միայն կաթոլիկաց կը վերաբերի. երբ իրենք ընտրութեան իրաւունք չեն ուզեր և Ս. Պապին օրհնութեամբը գոհ կը լինին, ո՞վ ի՞նչ կրնայ ըսել։ Բայց ուրիշ հասարակութեանց վերաբերեալ կէտ մը կայ ուշադրութեան արժանի. այն է թէ երբ այս բանակցութիւնք ուրիշ հասարակութեանց իրաւունքին դպչին կամ Հասունեանց գերազանցութիւն մը տրուի 'ի վնաս այլոց, այն ատեն պէտք կը լինի բողոքել կամ համանման գերազանցութիւն պահանջել։ Գեր. Հասունի այս նոր ձեռնարկները կը հաստատեն թէ Բ. Դուռը մեծ սխալ մը գործեց զայն դարձեալ պատրիարք ճանչելով, որոյ հետեւանքը ծանր պիտի լինի։ Այս սխալն իրեն զուգորդը պիտի ունենայ, աւելի ծանր և տէրութեան վնասակար, եթէ Բ. Դու_

ուր Գեր. Հասունի ձեռամբ առաջարկեալ եկեղեցական բանակցութեանց մասին ։

ՎՐԻՊԱԿ

Մեր երէկուան թերթին առաջին երեսին չորրորդ սիւնակին մէջ 4 թըւանշանին ներքեւ Գ. հատուածը սա պէս պէտք է կարդալ·

«Հայաստանի մէջ Հայ դաստիարակաց Հայրենի ուսուցիչ բանալը»

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բելգրադ 31 դեկտ.

Նախարարական որ և է փոփոխութիւն չպիտի ըլլայ ։ Շուվալոֆ կոմսը Մոսկուայի կառավարիչ նշանակուած է ։

Կը հաստատեն թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը Պերլինի մէջ սուտ հանել տուեր է գերմանական մամլոյն տարածած այն զրոյցը թէ Ռուսիա՝ Պերլինի դաշնագրին հակառակ աշխարհագրութիւն մը ձեռք առնլու դիտմամբ Պուլղարիոյ մօտենալու կայծառ ։ Ռուսիա՝ ընդհանրապէս յիշեալ դաշնագրին հաւատարիմ գործադրութիւնը կ'ուզէ ։

Լոնտրա 31 դեկտ.

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց չհրատարակել այն Ռուսական թղթերն որք Ռօպէրթս զօրավարին ձեռքն ինկան Քէապիլի մէջ ։

Լորտ Նորթէր Մակտոլայի Լոնտրա գալն առթիւ մը կը հաստատէ այն զրոյցին թէ կառավարութիւնը զինուորական ընդհանուր վիճակին և ցամաքային ու ծովային զօրութեանց մէջ անմիջապէս մտնել պէտք եղած բարենորոգումներն հիմնովին քննել տալ կ'ուզէ ։

Պաշտօնական հրատարակութենէ մը կը տեսնուի որ Հնդկաստանի Անգլիական զօրաց թիւն 190,000 մարդու կը հասնի, որոց 65,000ն Եւրոպացի ։

Կարծիք կայ թէ Եւրոպացի զօրագունդերուն թիւը մեծապէս պիտի աւելնայ ։

Անգլիոյ ծովային զօրութեան ունեցած զրահաւոր նաւերուն թիւն 56 ի կը հասնի ։

Կալկաթայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քէապիլի գաւառը կատարելապէս խաղաղած է, և թէ զինուորական գործողութիւնք անմիջապէս պիտի սկսին Քօհիսթանի դէմ ։

Մէրվի խանը դեսպան ղրկեց Հնդկաստանի փոխարքային, որպէս զի Անգլիոյ նկատմամբ ունեցած հաւատարիմ զգացմանց վրայ հաւաստիքներ տայ ։

Փարիզէն հեռագիր մը կը հաստատէ թէ Գաղղիական նոր նախարարութիւնը դեսպանական մեծամեծ փոփոխութիւններ պիտի ընէ, և թէ քաղաքական ակումբներու մէջ զրոյց կայ եղեր թէ Պ. Թիսօ Կ. Պոլսոյ դեսպան պիտի անուանի Պ. Ֆուրնիէի տեղ ։

Լոնտրա 30 դեկտ.

Օսմ. Քոնս.		10	
Փոխ.	1865	13	
»	1869	13	
»	1871	55 3/4	
»	1872	18 1/2	
»	1873	11 5/8	
»	Եգիպտ.	84 1/2	
Անգլ. Քոնս.		97 9/16	

Փարիզ 30 դեկտ.

Օսմ. Քոնս.			10,7 1/2
Գաղղ. »	5 0/0		115,
» Քոնս.	3 0/0		
« »	» Նոր		88,75

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Վեհ. Սուլթանին անձնական գանձուն նախորդ նախարար Ալի Րիզա պէյ Աւագաց ժողովին անդամ անուանեցաւ ։

Օսմանեան Պանքային պաշտօնատարներէն Գաղաղեան Յակոբ էֆէնտին Վեհ. Սուլթանին անձնական գանձուն անօրէն (միւտիր) անուանեցաւ ։

Ցանկն Ս. Պատրիարքն երեքշաբթի օրը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութենէն, որ մէկ ժամու չափ տեսակցելով Ա. կարգի Օսմանեան պատուանշան տըւաւ անոր ։

Օսմանեան բանակին վերակազմութեան վերաբերեալ ծրագիրն, որ Սպարապետի դրան հաղորդուեցաւ, կը պարունակէ՝ ՚ի մէջ այլոց՝ Տարի Շուրայի ջնջումն, և զինուորական վարչութեան մէն մի ճիւղերուն համար յատուկ խորհրդոց հաստատութիւն ։

Թուրք լրագիրք սուտ կը հանեն այն լուրը թէ Բ. Դուռն Եգիպտացի իշխանազուն Հալիմ փաշային արգիլեր է Կ. Պոլիս մտնել, և մինչև անդամ կըսեն թէ յառաջիկայ չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքս պիտի գայ Եւրոպայէն ։

Դատական նախարարութեան որոշմամբ՝ այսուհետև դատի մէջ երդում ընելու պարտաւորեալ Քրիստոնեայ հպատակներն իրենց Պատրիարքարաններէն չպիտի ղրկուին, այլ պարզապէս դատարանաց մէջ Աւետարանի վրայ պիտի երդնուն ։

Նամիքօլուէն (Արևելեան Ռումէլի) կը ծանուցանեն թէ ցուրտին սաստկութեան պատճառաւ գայլերը խումբ խումբ կը պտըտին գաւառներուն մէջ և մարդ կը գիշատեն ։ Քանի մ'օրուան միջոցի մէջ, Արևելեան Ռումէլիի ոստիկանութենէն երկու զինուորք, թղթատար մը, իր ձին, ինչպէս նաև չորս գիւղացիք՝ և զանանք կըրող ձիերն այս գազաններուն զոհ գնացած են ։

Երեքշաբթի իրիկուն քիչ մնացած էր որ Մըլըր-Ջարշըսին հրոյ ճարակ լինէր ։ Էմին էֆէնտի անուն վաճառականի մը մթերանոցին մէջ դըրուած բամպակի հակերն այրիլ ըսկըսան, բայց եղած մուխը պահապանաց ուշադրութիւնը գրաւելով, անոնց ջանիւքն այդ հարուստ շուկան ազատեցաւ կորուստէ ։

Վաղըթ լրագրին հետ Թէրճէմանը Էֆքեարի առաջին դատաստանը որ այսօր տեղի պիտի ունենար քանի մ'օր յետաձգուեցաւ ։ Նազարեթ Տաղաւար, Թընկըր Սիմոն և Նազարեթ Խաչիկեան էֆէնտիները Թէրճէմանը Էֆքեարի կողմէն փաստաբան կարգուած են ։ Դատն հրապարակաւ պիտի լինի, և ըստ ամենայն հաւանականութեան, մեծ հետաքրքրութիւն պիտի զարթուցանէ ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՕՀԱՄԸ ՕՒՄՕՒՄԻԷ

Լատինաց Տարեգլուխ լինելուն պատճառաւ այսօր Պօրսան գոց է ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Շատեր զարմանօք տեսած էին թէ վերջին կապոյտ տետրակին մէջ, որոյ թուականներն անցեալ տարւոյ Նոյ. ամսէն մինչև այս տարւոյ Օգոստոս ամսոյն սկիզբը կու գան, Պատրիարքարանին կողմէ Անգլիական դեսպանատան ղրկուած գրութեանց թիւը մի միայն վեց է, և անոնց ալ մէկ մէկ չնչին մասերը միայն հրատարակուած են ։ Պատրիարքարանին դեսպանատան հետ ունեցած յարաբերութիւններն եթէ ասոնք են միայն, ի՞նչ հարկ կար ժամանակաւ այնքան դառնամ գոչում հանելու, կըսէին քննադատօք ոմանք ։ Միւս կողմէն Պէրլինի դաշնագրին և յունիս 4ի պայմանադրին կնքուելէն ի վեր, Հայաստանի և Հայ ազգին վիճակին մէջ Անգլիական դեսպանի մ'ուշադրութեան ներկայելու կէտերը դըժբաղդաբար ա՜յնքան առատ էին, որ դիւրաւ կը հասկցուէր թէ Անգլիական կառավարութիւնն, ինչպէս որ Պատրիարքարանի գրութեանց անանց միայն մէկ մասն հրատարակել արժան դատած էր, կարգ մը գրութիւններ ալ թերևս բնաւ չէր հըրատարակած ։

Այս կէտը մեր ալ ուշադրութիւնը գրաւելով, տեղեկացինք թէ Պէրլինի դաշնագրին կնքուելէն ի վեր Պատրիարքարանի կողմէն Անգլիական դեսպանատան ղրկուած գրութեանց թիւն ոչ թէ վեց կամ վաթսուն կամ հարիւր վաթսուն, այլ երկու հարիւրը կ'անցնի. զանազան ատենի կարևորութեամբ գըրութիւններ, որոց միակ պարզ ցանկը թերևս աւելի տեղ պիտի բռնէր քան այն՝ որ Պատրիարքարանի և դեսպանատան ամբողջ յարաբերութիւնները բռնած են վերջին կապոյտ տետրակին մէջ ։

Նիկոմիդիոյ Ադ-Հիսար գիւղին մէջ եկեղեցի և վարժարան մը կանգնելու համար Ջալըգեան Եղիա էֆէնտի անուն բարերար ազգայինն մը յանկապէս կտակ մ'ըրած լինելով, Ս. Պատրիարքն օրհնութեան և շնորհակալութեան կոնդակ մը ղրկեց ։

Կըսուի թէ յիշեալ հաստատութեանց շինութեան համար 1500–2000 ոսկի ծախք կերթայ եղեր ։

Անգլիացի նշանաւոր իրաւաբան և հրատարակիչ Պ. Պրայս, ներկայ ամսոյ մէջ պատուաւոր ազգայնոյ մը գրած նամակին մէջ, Պէյքըր փաշայի պաշտօնին վրայ Հայոց գաղափարը կը հարցունէ, Հայաստանի և Հայկական գործոց արդի վիճակին վրայ տեղեկութիւն կը խնդրէ, նըմանապէս Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանին պաշտօնին վրայ տեղեկութիւններ ունենալու փափաք կը յայտնէ, կըսէ թէ այս տեղեկութիւնները միայն իր կողմէն չխընդրեր, այլ և Պաթհի ազնուամիտ մարքիզին կողմէ, որոյ քանի մ'ամիս առաջ Կ. Պոլիս ըրած այցելութիւնը ծանօթ է մեր ազգայնոց, և ի մէջ այլոց կը հաւաստէ թէ Անգլիական հասարակութիւնն անտարբեր չէ Հայոց վիճակին ։

Անուանի Արևելագէտ Պ. Մ. Մորթման, հայր բժիշկ Մորթմանայ, յետ կարճատև հիւանդութեան երեքշաբթի իրիկուն վախճանեցաւ ՚ի Բերա, փողոց Ապանօզ թիւ 23։ Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղը՝ ուրբաթ՝ ժամը 5ին ըստ Եւրոպացւոց ։

Հարկ չէ ծանուցանել ազգայնոց այս մեծանուն Արևելագիտին առ Հայ ազգն ունեցած մասնաւոր համակրութիւնն և մեր հին պատմութեան վերաբերող Վանայ բևեռագըրոց համար ըրած քանամեայ աշխատութեանց արդիւնքն, որով այն պատմական անմահ յիշատակարաններուն Հայ ազգիս վերաբերելն առաջին անգամ աշխարհի հռչակեց, և Եւրոպիոյ գիտնականաց խորին ուշադրութիւնը մեր վրայ գրաւելէն զատ՝ մեր ազգային հնագիտական ճաշակի և նոր մղում մը տուաւ ։

Տարակոյս չկայ որ ամէն Հայրենասէր Հայու նուիրական պարտականութիւն մ'է այսպիսի բազմերախտ և Հայասէր անձի մը յիշատակին վերջին անգամ համակրութեան և մեծարանաց տուրքին նըշան մը տալ, և ապացուցանել թէ Հայ ազգը գիտէ երախտագէտ լինել իւր բարերարաց ։

Ս. Պատրիարքը Գեր. Օրմանեան Մաղաքիա վարդապետն և Մ. Ջերբազ էֆէնտին հանգուցելոյ Մորթմանի տունը ղրկելով իւր խորին ցաւակցութիւն յայտնեց նորա ընտանեաց ։

Գատը գիւղի թաղական խորհուրդը կը խնդրէ մեզնէ ծանուցանել թէ Գեր. Տ. Մաղաքիա վարդապետ Օրմանեան՝ յառաջիկայ կիրակի օրը 23 դեկտ. Թաղին Ս. Թադէոս եկեղեցւոյն մէջ պիտի պատարագէ և իրիկուան ալ ժամ 3ին Արամեան Ազգ. վարժարանին մէջ պիտի բանախօսէ ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՆԱՄԱԿ Ի ՊՈՒՔՐԷՇԷ

(Ծ—ր——Ն—կ——Բէ—Ն և Քէրհ—տե— Բէ— 2504)

Նոյ. 18ըորդ օրը Պուքրէշի Հայոց համար նշանաւոր օր մ'եղաւ. օր մը, որոյ յիշատակը երբէք չը պիտի մոռնամք. եկեղեցւոյս ընդարձակ պարտէզը յաղթական կամարներով և գոյն գոյն դրօշակներով զարդարեալ էին. մանկունք ընդարձակ ասպարիզին մէջ մերթ ընդ մերթ ղինահանդէսներ կը կատարէին ի ներկայութեան ազգայնոց և օտարաց. արքունի նուագածուաց ներդաշնակութիւնք՝ հանդէսին փայլը կաւելցնէին, և ահա ըստ Եւրոպացւոց ճիշդ ի ժամ 10 1/2, Վեհափառ իշխանն եկեղեցի մտաւ առաջնորդութեամբ Մեծապատիւ Հոգաբարձուաց՝ որք Փըրացներ հագած էին, և ահա նոյն միջոցին բացուեցաւ վարագոյրը ։ Խիստ շքեղ զարդարուած էր եկեղեցին և հայկական դրօշները եկեղեցւոյ մէջ կը ծածանէին. գաւիթը վերնատունէն կերգէին խիստ ներդաշնակաւոր ։ Թէ տեղւոյս նախարարք, թէ պետութեանց ներկայացուցիչք և լրագրապետք իւրեանց ներկայութեամբ պատուած էին սոյն կրօնական հանդէսը, յորոց ոմանք իւրեանց ընտանեօք ։ Եւ յետ աւարտման Պատարագին Նորին Սրբազնութիւնը դառնալով առ Վեհափառ իշխանն, Գաղղիերէն լեզուաւ բեմբասացութիւն մը ըրաւ, որոյ պատճէնը ներփակեալ կը ղըրկեմ առ Մեծապատուութիւն Ձեր * ։

Նորին Վեհափառութիւնն իւր մեկնելու ժամանակ համբուրելով Նորին Սրբազնութեան աջը՝ Մաս և Նշխար ընդունեց, նոյնպէս նախարարք և ներկայացուցիչք. Եւ ի մեկնելն, երբ եկեղեցւոյ սեմաց վրայ կանգ առած շուրջը կը դիտէր, կամեցաւ իմանալ երևցած մեծակառոյց շէնքին վերայօք. և Մեծ. ազա Մանուկ Ղևոնդեանց իւրն վերատեսուչ յայտնեց վարժարան ըլլալը, և ուսմանց վիճակը գոհութեամբ լըսեց, և իւր գոհունակութիւնը թէ՛ Նորին Սրբազնութեան և թէ՛ ազգին յայտնել խնդրելով ի Հոգաբարձուաց, և իւր քաղցր ժպիտը թէ՛ ժողովրդեան և թէ՛ հրացանակիր մանկանց նուիրելով մեկնեցաւ Ուռա՛ . . . ներու առաջնորդութեամբ ։

---

* Այնչափ պատճէն չեկաւ մեր ձեռքը ։ Ծ. Խ.

Եւ ապա առաջնորդութեամբ նըւաղածուաց Նորին Սրբազնութիւնը հանեցաւ գնալ ի վարժարանն, ուր կըսպասէին բազմութիւն երկսեռ ժողովրդոց. դպրոցին սրահը խիստ շքեղ զարդարուած էր գոյնզգոյն Թուղթն և ազգային դրօշակներով և ծաղկեայ պսակներով. և Հայաստան անուն ընկերութեան ատենապետ և անդամք ներկայացան Նորին Սրբազնութեան, և ընթերցան երկու ուղերձ, մին Հայերէն և միւսը Գաղղիերէն: Խիստ կը հըճուէր Նորին Սրբազնութեան զգայուն սիրտը՝ երբ օտար ափանց վերայ Հայաստան՝ քաղցր անունը կը լսէր: Խիստ ազդու առարկութիւններով՝ ընկերութեանց մեր ազգին համար պիտանաւորութիւնը կը հաստատէր, Հայաստանի արդի անտանելի դառն վիճակը ճարտարութեամբ ներկայացուց ժողովրդեան: Մեծ. Տէր, սոյն միջոցիս ոչ ոք կարողացաւ իւր արտասուաց կաթիլները ուխօրէն չհեղուլ: Օրհնեց ընկերութիւնը և զանդամս Նորին և ինքնայօրդոր ընդունեց Հայաստան ընկերութեան անդամակցութիւնը, և ընկերութիւնս ալ ամենայն հաճութեամբ պատուոյ Ատենապետ ընտրեց զՆորին Սրբազնութիւնը: Թէև սոյն սրբազան հանդիսին տեղւոյս Գեր. Սրբազան Մետրապօլիտն եւս հրաւիրեալ էր, սակայն իւր սովորական հիւանդութեան պատճառաւ իւր ներկայութիւնը անհնար լինելով՝ իւր փոխանորդը խրկած էր, ընդունեց նորա յարգանքը, և յետ աւարտման հանդիսին գնաց յայցելութիւն առ Մետրապօլիտն. այս այցելութիւնն ալ խիստ շքեղ տեղի ունեցաւ՝ և քանիցս փոխադարձ կրկնուեցաւ:

Նոյ. 15, Նորին վեհափառութենէն 'ի ձեռն արտաքին գործոց նախարարին խրկուեցաւ առ Նորին Սրբազնութիւնն Բօմանոսր Ասող Ռումանիոյ առաջին պատուանշանը. յայտնելով միանգամայն Նորին վեհափառութեան համակրութիւնը և հրաւիրելով երեկոյեան ընթրեաց: Երեկոյեան ժամը 6ին գնաց 'ի պալատն ուղեկցութեամբ վսեմ. Ալէքսան Սինձօնեանի և Թուրքիոյ վսեմ. ներկայացուցչին: Ցետ ընթրեացն, երբ 'ի դահլիճ անդ կը ճեմէին, վեհ. Թագուհին ամենայն յարգանօք Նորին Սրբազնութեան ունեցած բանաստեղծութեան բարձր տաղանդը գովաբանեց (անշուշտ Վիքթօր Հիւկօյի յայտարարութենէն առնելով) և խնդրեց Նորին Սրբազնութենէն քանի մը տան ոտանաւոր Գաղղիերէն և Հայերէն լեզուաւ, թէև Նորին Սրբազնութիւնը նոյն արժանաւոր գովեստէն ամենայն քաղաքավարութեամբ հրաժարեցաւ, բայց խոստացաւ վեհ. Թագուհւոյն խնդիրը կատարել, ինչպէս յետ միոյ աւուր ներկայանալով անձամբ մատոյց, և վեհ. Թագուհին եւս նոյն ժամայն չյապաղեցաւ շնորհել իւր լուսանկարը, որուն միւս երեսը Գերմաներէն լեզուաւ Նորին վեհափառութենէն յօրինուած ոտանաւոր մը գրուած էր:

Դեկտ. 2, հանեցաւ 5 աշակերտաց դպրութեան աստիճան տալ, որք էին, Կարապետ Ցարութիւնեան, Ցրդատ Սարգսեան, Թադէոս Սարգսեան, Վարդան Գ. Մէջաուաճեանց և Գէորգ Գ. Շահինեանց:

Ցետ այս քահանայներէն Տէր Սա... [illegible] քահանայ Ցարութիւնեանի արժանապատուութիւնը ճանչնալով ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւնը շնորհեց: Եւ ամենաքաղցր լեզուաւ երկնից արքայութեան և ազգասիրութեան սերմերը սերմանելով ժողովրդեան սրտին մէջ, իւր հրաժարական ողջոյնը մատոյց. օրհնեց ժողովուրդը, չմոռցաւ շնորհակալ ըլլալ յանուանէ յանուանէ այն անձանց՝ որք սրտի մտօք Նորին Սրբազնութեան ծառայած էին. մանաւանդ Ալնուաշուաք Բէմպէ տիկնոջ և Նորին վսեմ. Ալէքսանն որդւոյն, որք զաւուրս երեսուն հիւրընկալած էին իւրեանց տան մէջ ամենայն փափաքանօք: Եւ դեկտ. 6, ուղեկցութեամբ Մեծ. Գէորգ աղա Սըրմա-պըյըքեանի մեկնեցաւ 'ի Կալաց, Պուքրէշի Հայոց սրտին մէջ անմահ ու քաղցր յիշատակներ թողլով:

Մեծապատիւ Տէր,

Ներկայիս անկիւն մը շնորհելնիդ խնդրելով մեծամ երախտապարտ

Սուքեան Գ. Խաչիկեան

Ահաւասիկ Պուքրէշի վարժարանին այցելութիւն տալուն առթիւ Գեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի մատուցեալ ուղերձին պատճէնը.

Իշխանազուն Հայր Սրբազան.

Ձեր դարշապարաց դէպ 'ի մեր ուղին՝ մեր սգալի սրտին փայլ, և ձեր վեհ դիմաց փայլուչ ժպիտը հրճուանք կը շնորհեն մեզ: Շնորհակալ եմք, Տէր Սրբազան, որ հաճեցաք յայց ելանել առ մի մասն Հայոց, որք անտանելի հարստահարութեանց և բարբարոսութեանց անհամբեր՝ թողլով իւրեանց օրրանն սիրելի Հայաստանը՝ եկեալ դադար և հանգիստ գտած են յերկիրն Ռումանիոյ: Արդարև հեռի եմք մեր սիրուն հայրենիքէն՝ բայց սրտով միշտ մերձ. քանզի թէ Հայ և թէ օտար լրագրաց մէջ լսելով մեր բուն հայրենակցաց կրած անտանելի տառապանքները, մեր խիստ ուրախութեան ժամերուն իսկ՝ չեմք մոռցած նոյն թշուառութիւնը ողբալու: Ողբո՛ց արժանի թշուառներ:

Արդարև, Սրբազան Տէր, մեր հաւեր անհամբերութեամբ լքեալ թողլին իւրեանց հայրենի երկիրը և իւրեանց հանգստութիւնը զոհեցին, որ ցաւօք սրտի գաղթենէ հեռի կը գտնեմք. ահա արդարը խօսելով Հայաստանի միայն սիրունը 4—5 դարերէ 'ի վեր պահպանեց 'ի նախատինս գաղթականաց՝ հայրենեաց պանծալի անունը, հայրենեաց աղօտ կրօնը, վանքերը, երկնանըման եկեղեցիները: Եւ օրհնեալ դերեզմանները. բայց ինչո՞վ, հարստահարուելով, արիւն թափելով, Կ. Պօլսոյ մէջ անտանելի աշխատութիւններով: Սրբազան Տէր, եթէ Պօլսոյ հրապարակաց քարերը սեղմենք և ճմլենք, Հայ պանդխտին ճակտէն թափած քրտինքը կը հոսեն: Քանի՛ ողբոց արժանի թշուառներ: Սրբազան Տէր, թէ և Հայաստանէն հեռի, բայց ուխտած եմք Հայ ապրելու և Հայ մեռնելու:

Սրբազան Տէ՛ր, քանզի գիտեմք, թէ մեր հաստատաքաղաք Նախահօր մասն քանդակեց մեր ճակտին վերայ թէ «Հա՛յ էք դուք» քաջ համոզուեցանք, թէ պէտք է այլոց խմբէն հեռի կենալ, նախապատուել մեր փուշը քան զօտարին ծաղկանց բուրումն ամբրոսական:

Սրբազան Տէ՛ր, փառաց լերուք մեր վերայ, և գիտցէք որ մեք օտար ափանց վրայ ճշմարիտ Հայ եմք և մեր սիրտք կապուած են մեր հայրենեաց հետ: Սրբազան Տէ՛ր, երբ՝ խաղաղութեան հրեշտակ՝ հովուական տեսչութեան վսեմ պաշտօնիւ այսր կը ժամանէք, ընդ այս քաջաղաւարի եմք, բայց մեր զարմանքը զսպելու անկարող, կը մտածեմք թէ այսչափ առուղ ժամանակի մէջ ինչ մեծ տարբերութիւն հին Պատրիարքարանին և նորոյն մէջ, որով պատճառ կ'առնեմք հաւատալ ի յառաջդիմութիւն Ազգային Պատրիարքարանի. քանզի երբեմն սոյն վսեմ պաշտօնիւ առ մեզ կը դիմէին Մաղմեաններ, Հրաչադարձներ, Նայիններ ևն: Բայց այժմ շնորհիւ Ներսէս Սրբազան ազգասէր Պատրիարք Հօր՝ սովոր է պաշտօններու արժանաւոր ընտրել, քան անյարմարներու պաշտօն յանձնել:

Ուրեմն, Սրբազան Տէր, օրհնեալ է գալուստ քոյ, և խնդրեմք մեծաւ անձկանօք զօրհնութիւն Ձեր, ինչպէս Քրիստոս օրհնեց զմանկունս Նըբրայեցւոց:

Վարդան Գ. Մէջաուաճեանց

Քարբերդ 24 Նոյ. 1879

Ազնիւ Մասիս.

Պատճառն ինչ որ ալ լինի և ո՛ր երեւութիւ իսկ զայն 'ի վեր հանել ձգնի ճարտարն ու հնարագիտութեան վարժապետ, դարձեալ ոչինչ չափի արժէ ու և է տարակութիւն ոչնչութեան կամ դանէ մեր այս առուր կրթութեան կարեւորագոյն գործին տեսակէտով:

Բազում վանքեր ունինք 'ի Հայ գաւառս, վանքեր, յորոց շատը աւերակ ու անկերպարան, և մեծ մասն մ'ալ երկու աբեղայի ու մէկ վարդապետի, կամ որ մեր ամենօրեայ տեսածներն են, որկրամոլ ու ընչաքաղց փանաքարց ապաստանարան. Ւ՞ր ծածկեմ, որո՞ւ չգիտցածն է, այրս աւաղակաց դարձած է Քարբերդն օրուան մը հեռաւ ճանրով դաւառիկ մը Ձնքուչ: Հոդ այնպիսի փառաւոր վանք մը կայ, զոր միանգամ տեսնողը սակաւին տասն անգամ տեսնել կը ցանկայ. անցեալ տարիները գիշերօթիկ դպրոց մը բացուած էր յայնմ գիւղաւածարար, սակայն տարին չբոլորած անյիշատակ վանահայրը՝ անշուշտ իր ճաշակին անյարմար տեսնելով՝ կըգոցէ դպրոցը և հիմա ինքը կուտէ, կը խմէ... անտարբեր բոլորովին ժամանակիս պահանջմանց: Մասնաւորաց վրայ կեդրոնանալ չէ նպատակնիս. մեր վանքերն առ հասարակ, ուրիշ բանէ մէկ երկու բացառութիւն, այսպիսի յոռի վիճակի մ'ենթարկուած լինելով, ազգային իշխանութիւնը շատ հեռի թողած է՝ զանոնք իրենց նպատակին կամ ժամանակիս յարմար եղանակաւ ձեռք առնելու դաստիարակութեան խնդիրը անոնց միջոցաւ լուծելը կամ գոնէ դիւրացնելը: Ցայտնի բան է որ վանքերը ինչ ո՛ր ալ լինին, այսինքն ո՛րչափ ալ մերկացած իրենց նախնական փառաւորութենէն, այսու ամենայնիւ դեռ մեծ գանձեր կը պահեն յինքեանս, որ կրնան այսօր ժողովրդի զաւկին կրթութեան համար հարկաւոր եղածներուն լական մասը հոգալ: Որչափ ուրեմն երջանիկ լինելու ա՛յն գաւառն, որ իր վանքն իր հասոյթով 'օրինաւոր դպրոց մ'ունենայ, և տասր հոգածութեան պաշտօնն ալ տեղական ընկերութեան յանձնուի: Ա՛խ Քարբերդի վանքերը, որք այժմ ողբալի վախճանի մ'եղեռած են, ո՛ր տարիճան օգտակար ծառայութիւն չեն կրնար ընել ազգին, եթէ կեդրոնական վարչութիւնը զայնս 'ի լաւն գործածելու անմիջական հարկն 'ի նկատ առնլով գործադրութեան դնէ: Վանքերը բաւական են մեզ. ինչո՞ւ բերանարաց դրամ մուրամք յայսկոյս և յայնկոյս: Այս օրերս Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց միաբաններէն վարդապետ մը քանի մը հարիւր տուար «խաւարմացու» այս կողմերը վաճառելու բերած լինելով՝ չկրցինք հասկնալ թէ որո՞ւ հրամանաւ ու գիտակցութեամբ կը ծախէ ոչխարները: Կասկած մը կը զարթնու 'ի մեզ, թէ մի՛ դուցէ այս եւ անցեալ տարիներուն Ձնքուշի Գաբրիէլ վարդապետի բրած ոչխարավաճառութեան տիպն ունենայ:

Վ[illegible] Պ. Պօղոս Գիւլփեան, ա-րուն մեր նախընթաց նամակու հաղորդը ծանուցած էինք, ամսոյս 19ին Սփրատեան վարժարանին մէջ մի քանախօսութիւն ըրաւ Գերմանական բարձրագոյն կարգի վարժարանաց և ուսանողութեան վրայ. ունկնդիրը նոր և [illegible] արժանի բաներ կը լսէր. [illegible] 'ի վերջաւորի իւր ըրած այն բաղդատութիւնը, որով [illegible] թէ մեր որպէս վի կարենամք [illegible] մեծ կարեւորութիւն տալու նաև մանկավարժական գործերու և այժ՛ որչափ որ պէտք ունի մեր այժմեան վիճակը:

Ազգային ժողովներն հետզհետէ կազմուելու վրայ լինելով՝ Պօյաճեան էֆէնտի արտաքոյ կարգի շատապում մը կըցուցնէ ժողովոց կազմութեան գործոյն մէջ. քաղցր է մեզ յուսալ թէ բարի է վերջը:

ՓԱՌՆԱԿ

15/27 Նոյ. 1879 Սիվաս

... Խմբագրապետ Տէր.

Գրավաճառ Մեծ. Յովսէփ էֆէնտի Գալֆաեան, որ միշտ ընկերութեանս գրեանքը չափաւոր գներով հասուցանելով, և երբեմն երբեմն նուէրներովը ընկերութեանս շնորհակալեացը և երախտագիտութեանը արժանացած է, բարեհաճեցաւ նաև այս անգամ 50 օրինակ Գեղադրութիւն նուիրել ձրիաբար:

Գալֆաեան էֆէնտի կը խոստանայ նաև այլ նուէրներով իրեն երախտապարտ կացուցանել ընկերութիւնս և 100է մեծ ուսանողները՝ որք շնորհիւ Մեծ. նուիրատուին՝ ապագային ազգին պիտանի ուսեալ և բարեկիրթ անդամներ կազմելու ընդունակ են:

Ի սրտէ մեր շնորհակալիքը կը մատուցանեմք Մեծ. Գալֆաեան էֆէնտիի, և կը համարձակիմք յուսալ որ մեր Պօլսոյ ազգայինք և մանաւանդ երիտասարդք օրինակ առնլով Նորին մեծապատուութենէն, կը բարեհաճին ընկերութիւնս երախտապարտ կացուցանել իրենց:

Խնդրեմք, բարեհաճեցէք, սոյն երկտողս Ձեր պատուական լրագրոյ մէջ տեղաւորելով, արձագանգ տալ մեր շնորհակալեաց և աղքատիկ ուսանողաց երախտագիտութեան ուղորդմանց:

Մնամք անձնուէր սիրելի Ազգին և Ձեզ:

Ի դիմաց Լուսաւորչ-Նպաստամատոյց Ընկերութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Յովհաննէս Մինասեան	Թ. Տէր Մեսրոպեան

ԱԶԴ

Հայկազն Նոր սերունդին կազանդի առթիւ պարգև մ'ընելու նպատակով «Ներկայ Հայերէնի [illegible]» անուն ընտիր գրքոյկը՝ կէս գնով չափ աժանցած՝ մէկ դահեկանի կը ծախուի [illegible] Ցրէնկեան գրատունը, նաև Մահմուտ Փաշա թիւ 239 գրավաճառ Պ. Եփրեմ Փափազեանին խանութը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱԶՄԱՆԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Գրեց Յովսէփ [illegible] Մելիքեանց

Գին 3 ղրուշ արծաթ

Կեդրոնատեղին է Մահմուտ-փաշա թիւ 239 Եփրեմ Փափազեանի գրատունը և կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց խանութներն:

ԱԶԳ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ՏԷՐ ԵՐԵՄԻԱՅԻ
Գին Մէճիտ դրամ 1 ղրշ·

ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ԳՐԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Գին Մէճիտ դրամ 1 ղրշ·

ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 Ս· ԵՐՈՒՍԱՂԻՄԱՅ
Գին Մէճիտ դրամ 1' ղրշ·

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1880 ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
Գին Մէճիտ դրամ 2 ղրշ·

ՆՈՒԷՐ
ԿՕՂԱՆԴԻ
Հրատարակեց
Նշան Կ· Պէրպէրեան

Այս գրքոյկը 80 երեսէ բաղկացեալ և 65 մեծ և փոքր պատկերներով և ծաղկագրերով զարդարուած է, մաքուր տպագրութեամբ և ընտիր թղթով, և խաւաքարտով կազմեալ :

Պարզ կազմեալին գինն է 5 ղրշ արծաթ, իսկ ոսկեզօծին գինը 8 ղրշ· որուն մէջ գունաւոր և գեղեցիկ պատկեր մ'ալ զատ դրուած է :

Կեդրոնատեղին է Կ· Պօլիս Սուլթան Համամ Խասա էֆ· խան Թիւ 17, Պ· Նշան Կ· Պէրպէրեանի փորագրատունը, նաեւ Սուլթան Համամ Թիւ 14 Զարդարեան գործարանը, կամուրջի գլուխ սուճի Պօղոս աղային խանութը և ամեն Հայ գրավաճառաց քով:

Ա· ԱՅԱՏԱԽՕՀԵԱՆ
ՓԻԼԻՍՈՓԱՅԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
(Փոքր)
ՆԱԽԱԲԱՆ
Տեար Աւաքին

Ա· Քննադատութիւն և Հայ Քննադատք
Գրականութիւն և Հայ Մամուլն
ի Կ· Պօլիս

Կը ծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով, և Պահճէ-Գափու Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը :
Գին մէկ ղրուշ արծաթ :

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ· Ս· ԽԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ

"Կատարելութիւն" :
ՄԻՍԻՍ Ս· Ա· ԱԼԼԷՆԻՆ
Աշխարհահռչակ Մազ Նորոգողը
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվրիպիր նորոգելու Ալեւոր Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն : Իր արդիւնքըստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեւորութիւնը՝ Ներկ մը չէ :

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իբր մազին բնական զօրացուցիչը :

[illegible]

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղազան) է,—
114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիա :

Կը ծախուի ամէն Կեղծծամավաճառնէ քէն, Անու շահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգլիացի Դեղավաճառներէն :

Կ· Պօլիս Ս· Քանզիւք եղբարց քով, Ֆարմասի Պրիթանիք Բէյրա Մեծ փողոց և Նոմրնո Քորիւէնոյի քով, Անգղիական մթերանոց, Եիւքսէք Գալտըրըմ Ղալաթիա։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
ժամ	ժամ	ժամ	ժամ
			8 30
			8 50
		2 45	9 20
2 30	8 15	3 10	9 50
3	8 35 պէշիքթաշ	3 35	10 10
3 30	9 10	4	10 45
3 50	9 35	4 25	11
4 20	10	4 55	11 20
4 30	10 25	5 25 պէշքթ.	11 40
5 10	10 45	6	11 50
5 40	11 5	6 35	12 5
6 15	11 25	7 20	
6 45	11 40	8	
7 20	12		

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
ժամ	ժամ	ժամ	ժամ
			6 35
	6 35		8
2 30	8		8 45
	8 45 պէշիքթաշ	2 30	9 20
	9 20	3 5	10
3 5	10	3 45	10 30
3 40	10 30	4 15	11 5
4 15	11	5	11 35
5	11 30		12 5
5 30	12	5 25 պէշքթ.	
6ց		6	

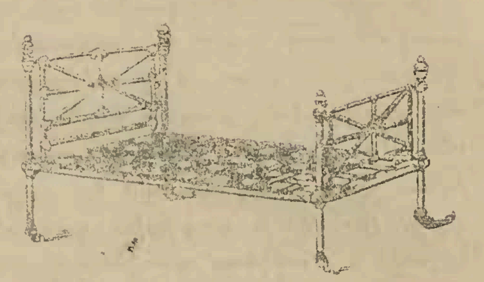

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄՅՀՃԱԿԱԼ
Աղնիւ և հաստատ քարեօլաներ երկաթէ և արոյրէ, աժան գիներով կը ծախուի. Կ· Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան :

ԱՐԴՈՒԿ
Այս ձև իւթիւներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ· Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի՝ բաց ՚ի կիրակի և տօն օրերէ :

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի Թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը : Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հողաբարձուաց գրասենեակները ·

ԿԱՐԻՆ· Կարապետ էֆ· Զաքարեան ·
ԵՐԶՆԿԱ· Յ· Շաւարշ էֆ· ·
ՍեբԱՍՏԻԱ· Նազարէթ էֆ· Յ· Խաթամպօլեանց·
ՍԱՄՍՈՒՆ· Եդուարդ էֆ· Մուրատեան
ԿԻՐԱՍՈՒՆ Գ· էֆ· Խ· Մազմանեան·
ՌՈՏՈՍԹՕ· Արժ· Տ· Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէլեան·
ԶՄԻՒՌՆԻԱ· Գրիգոր էֆ· Մսերեան·
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ· Խսրով » Էսկիճեան
ՏՐԱՊԻԶՈՆ· Ս· Էթմէքճեան էֆէնտի ·
ԵԻԴՈԿԻԱ·
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ· Կիրակոս էֆ· Ս· Ղազանճեան·
ՄՈՒՇ· Յակոբ էֆ· Տէրունեան ·
ՎԱՆ·
ԲԵՐԻԱ· Սեդրակ » Խարաճեան ·
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ· Թովմաս էֆ· Թաշճեան·
ԵԴԵՍԻԱ· Գէորգ էֆ· Ոսկերչեան·
ՖՕՔՇԱՆ· Ֆէրհատ » Ս· Ֆէրհատեան·
ՏՓԽԻՍ· Պ· Նիկողայոս Տ· Ղևոնդեան·
ԿԱԼԿԱԹԱ· Պետրոս էֆ· Հէքիմեան·

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍ 1878Ի

ՃՈՐՃ ԲՐԱՅՍԻ
(George Price)
ՏԻԵԶԵՐԱՀՌՉԱԿ ԵՒ ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ ԵՐԿԱԹԱՇԷՆ ԵՒ ՊՂՊԱՏԱՇԷՆ
ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՐԿՂԱՄՈՒՐՆԵՐ
(ՔՕՖՐ—ՖՕՌ)
Արկղամուրք և Բանալիներու աշխարհածանօթ Գործարանը
40 տարիէ աւելի հաստատուած ·

NEC PLUS ULTRA
Անուանեալ
ԱՐԿՂԱՄՈՒՐ ԵՒ ԲԱՆԱԼԻՆԵՐ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ

Գործարանադրոշմ

Կրակի և վառօդի դիմացող
Գողի անմատոյց
Խարտոցի, ծակող և պատռող գործիքներու դիմադարձակայնս ապահով :

Անգղիոյ արքունի Նաւարանի և Դրամատան ինչպէս նաև կառավարական բոլոր գործարաններու և յարկերու յատուկ շինողն ու մատակարարը :
Յատկապէս ոսկերչաց, դրամափոխներու և այլ մանաւորաց համար շինուած արկղամուրներ :

Այս գործարանին համբաւը աշխարհածանօթ է։ Մինչև ցայսօր եղածներուն վրայ ամեն կերպով գերազանց լինելը անհամար վկայներով և բազմաթիւ մրցանակներով հաստատուած :

Ճորճ Բրայսի տրուած վկայականներէն հետևեալը յառաջ կը բերեմ, արդոյ հասարակութեան դատողութեան թողլով :

ՍՈՍԿԱԼԻ ՀՐԴԵՀ
Ի Ռիօ տըժ Եանէյրօ

Տէր· — Իմ կալուածներս վերային հրոյ ճարակ եղան և դժբաղդաբար ապահոված չէի ոչ գոյքերս և ոչ ապրանքներս : Սակայն ձենէ գնած Արկղամուրս բացած ժամանակս տետրակներս և թղթերս ամբողջապէս անվնաս գտայ, որուն համար երախտապարտ եմ ձեզ։

Ձեր Արկղամուրին ճիշդ քովը ուրիշ մ'ալ կար, որն որ Պ· Քօցին (Coates) գործարանէն ելած էր · այս վերջինին մէջ գտնուած տետրակներն և կարևոր թղթերն ամենքն ալ այրած էին, մինչեւ ձեր Արկղամուրն, որուն մէջ կը գտնուէր բացի տետրակներէ և թղթերէ 10 լիպրա (որ ըսել է 3 1/2 օխայէն աւելի) վառօդ, զոր պահած էի հոն կառավարութեան հետ տեղի ունենալիք գործի մը իբր օրինակ :

Հրդեհէն երկու օր վերջը երբ Բոլիսը բացաւ ձեր Արկղամուրը թէ վառօդը և թէ Արկղամուրին ներքին կողմը բոլորովին անվնաս գտաւ · նա մանաւանդ վառօդը՝ որ ճիշդ մի և նոյն վիճակի մէջ էր ինչ որ էր հրդեհէն առաջ :

Ռիօ տը Եանէյրօ — Ընդունեցէք եւ
8 ապրիլ 1868 — (Ստորագրեալ) Վ· ՍՊԻՒԼԻ

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց և վկայականներու վաւերացման համար, պէտք է դիմել առ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻ Գէնվէլանտ գործարանին յատուկ գործակատարն Տաճկաստանի և Պուլղարիոյ համար, Աստ խան Թիւ 9· և կամ առ Պ· Մ· ՊԱԼԵԱՆ, վաճառատան Աստ խան Թիւ 1 :